

*Сливка Л. З.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри англійської мови та перекладу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ДОГОВОРІВ)

Анотація. Статтю присвячено особливостям застосування лексичних трансформацій при перекладі офіційно-ділової документації з англійської мови на українську (на матеріалі договорів). Здійснити адекватний переклад того, чи іншого тексту офіційно-ділового стилю неможливо без застосування перекладацьких трансформацій. Лексичні трансформації, зокрема, постають не менш важливим чинником при перекладі текстів офіційно ділового стилю. Явище використання лексичних трансформацій при вище згадуваному перекладі доволі досліджене, проте, все ще залишаються моменти, що потребують висвітлення. Кожне питання договору, торгової угоди, контракту повинне базуватися на правовій основі і повинне здійснюватись відповідно до правил офіційно-ділового стилю. Переклад договорів, контрактів та інших видів документації офіційно-ділового стилю є дуже важливим завданням, адже усі ділові рішення між іноземними партнерами підтверджуються відповідними документами, письмова форма котрих гарантує взаємодію у відповідній сфері бізнесу з урахуванням інтересів партнерів.

Щоб якомога точніше висвітлити питання використання лексичних трансформацій при перекладі текстів офіційно-ділового стилю, розглянемо договір як приклад цього стилю. Договори є особливим видом документів. Їхня специфіка полягає в тому, що вони стосуються двох аспектів: юридичного (у ньому відображені норми господарчого права конкретної країни) і економічного (вони описують та регламентують характер економічної діяльності конкретної компанії чи особи). Мова договору передбачає вузько спеціалізований характер лексичного складу, який охоплює широкий спектр галузей та напрямів. Перекладачі, які працюють у сфері економіко-правових відносин, стикаються із проблемою коректної передачі змісту документів під час перекладу з однієї мови іншою, через що виникає необхідність у перекладацьких трансформаціях, зокрема лексичних, оскільки мова права характеризується певним термінологічним наповненням, певною специфікою написання.

Характерною рисою договору (особливо сфери бізнесу) є насиченість загальною та спеціальною термінологією, лексикою високої абстрактності та загальнонаукового опису, а також великою кількістю латинських слів та висловів, загальномовними лексичними скороченнями та спеціальними термінологічними скороченнями.

При перекладі договорів, можна виділити такі лексичні трансформації, як: транскрибування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація).

Визначено, що найбільші труднощі, пов'язані з досягненням денотативної еквівалентності при перекладі договорів (комерційних), пов'язані з перекладом термінів і термінологізованих слів і словосполучень, скорочень. Основні перекладацькі трансформації (мова йде про лексичні, зокрема), які дозволяють вирішити проблеми денотативної еквівалентності – транслітерація, калькування, описовий переклад. Переклад договорів неможливо здійснити не використовуючи лексичні трансформації, зокрема конкретизації, генералізації, модуляції, експлікації, адаптації, компенсації, ампліфікації.

Ключові слова: лексичні трансформації, переклад, договір, документ, транскрибування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни.

Постановка проблеми. Офіційний переклад ділових документів користується попитом в наш час, коли англійська мова набула статусу міжнародної мови і стала визнана загальним засобом спілкування у багатьох країнах. Незважаючи на те, що люди в багатьох країнах розмовляють цією мовою, при необхідності перекладу документів слід звернутися до фахівця, тому що тільки спеціаліст своєї справи може зробити якісний переклад необхідної інформації.

Велика кількість підприємств має на меті інтернаціональну співпрацю, тобто вкрай важливо зазначити, щоб якість кооперації була здійснена на найвищому рівні, а на це впливає якість перекладу різної документації, у тому числі угод, листів, договорів та інших документів. Таким чином, важливо професійно перекладати договори та угоди, які представляють величезний набір документів, що використовуються у всіх сферах життя суспільства. Здійснити адекватний переклад того, чи іншого тексту офіційно-ділового стилю неможливо без застосування перекладацьких трансформацій. Багато перекладознавців присвятили цьому питанню свої розвідки, проте, ця тема все ще залишається актуальною в наш час. Лексичні трансформації, зокрема, постають не менш важливим чинником при перекладі текстів офіційно ділового стилю. Явище використання лексичних трансформацій при вище згадуваному перекладі доволі досліджене, проте, все ще залишаються моменти, що потребують висвітлення. Кожне питання договору, торгової угоди, контракту повинне базуватися на правовій основі і повинне здійснюватись відповідно до правил офіційно-ділового стилю. Переклад договорів, контрактів та інших видів документації офіційно-ділового стилю є дуже важливим завданням, адже усі ділові рішення між іноземними партнерами підтверджуються

відповідними документами, письмова форма котрих гарантує взаємодію у відповідній бізнес-стратегії з урахуванням інтересів партнерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів офіційно-ділового стилю присвячено велику кількість публікацій. Доречно згадати таких науковців як: В. Маркова, Ю. Трубінова, Т. Чернишова, А. Стеблецьова, А. Шевіна, Р. Лукманова, Ю. Черноусова, Л. Ступникова, М. Власенко, котрі займалися дослідженням важливих питань офіційно-ділового дискурсу; В. Калюжного, А. Коваль, В. Круковського, Л. Мисик, котрі займалися дослідженням структурних, семантичних та дискурсивних особливостей текстів офіційно-ділового стилю. Класифікацію офіційно-ділових паперів за рівнем стандартизації розроблено А. Коваль. Дослідженню питань, пов'язаних із особливостями перекладу текстів офіційно-ділового стилю, присвячено праці М. Беляєвого [1], Е. Попової [2], В. Карабана [3], В. Комісарова [4], Л. Граудіної [3], Е. Лазуткіної [2], І. Гальперіна [4], Л. Рахманіна [3]. Не зважаючи на значну кількість робіт з теми дослідження, багато питань, які пов'язані з перекладом текстів офіційно-ділового стилю не були вивчені та систематизовані; багато питань, які стосуються застосування лексичних трансформацій при перекладі англійської ділової документації залишаються недостатньо опрацьованими і потребують подальших дослідницьких зусиль.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети у дослідженні розв'язуються такі завдання: розглядаються особливості перекладу офіційно-ділового стилю; виявляються лексичні проблеми перекладу англійської ділової документації; вивчаються лексичні особливості англійської ділової документації; аналізуються способи перекладу офіційно-ділових документів.

Виклад основного матеріалу. Переклад ділової документації – один з найскладніших видів перекладу, оскільки він вимагає від перекладача ерудованості, обізнаності в теорії дискурсу, семантиці, великих фонових знань і професійних перекладацьких компетенцій. Переклад договорів не може бути здійснений коректно тільки при наявності у перекладача знань в області права та економіки, і специфіки документообігу. Яскраво виражена потреба в знаннях зі сфери бізнесу, лексикології та знаннях термінології мов оригіналу та перекладу.

Метою кожного документа, написаного в офіційно-діловому стилі, є дійти визначеної згоди в питаннях політики, торгівлі, пропозиції послуг та ін. Будь-який документ має забезпечити абсолютну ясність суті питання, виразити головні умови, яких зобов'язуються дотримати обидві сторони договору. Мовою ділової кореспонденції пишуться рекомендаційні листи, догани і т.п.

Функціональне призначення ділового тексту полягає в досягненні домовленості між двома і більше сторонами. Офіційно-ділова сфера спілкування, а також функціональна спрямованість ділового тексту багато в чому визначають його особливості.

Офіційно-діловий стиль обслуговує виключно офіційні та надзвичайно важливі сфери людських взаємин: відносини між державною владою та населенням, між країнами, між підприємствами, установами й організаціями, між особистістю та суспільством.

Мова ділових документів повинна насамперед відповідати нормам загальнолітературного вжитку, тобто нормам сучасної української літературної мови, які безпосередньо не зв'язані з особливостями того чи іншого стилю, тих чи інших конкретних, вузькоспеціалізованих умов спілкування.

Офіційно-ділова комунікативна сфера включає загальнопоняттєвий основний лексичний фонд національної мови, найрухомішу частину книжного словникового складу – суспільно-політичну лексику і спеціальну термінологію, що використовується залежно від жанру й змісту документа, від тієї галузі виробничого, державного чи суспільного життя, яку відтворює документ. Ця термінологія певною мірою відрізняється від наукової: вона менш штучна, менш точна, більш змінна і загальнозрозуміла. Більша частина лексичного складу представлена словами-термінами й детермінованими, загальноживаними словами. Значну частину лексичного складу становить номенклатура. Меншу, але якісно вагомішу частину, становить функціонально маркована лексика – власне офіційно-ділова термінологія, міжнародна термінологія права та функціонально цілісні поняттєві комплекси, синтаксичні стандарти – сталі словосполучення нефразеологічного типу.

Основним завданням перекладу є досягнення еквівалентності між вихідним текстом і текстом перекладу для того, щоб обидва тексти мали однаковий зміст. У цьому разі враховуються контекст, правила граматики вихідної мови, традиції написання, ідіоми тощо. Відповідно до теорії рівнів еквівалентності, еквівалентність може бути встановлена залежно від ситуації та контексту спілкування на різних рівнях: на рівні цілі комунікації, рівні морфеми, слова, словосполучення, частини або цілого тексту. Добиваючись максимальної точності й еквівалентності перекладу й оригіналу, перекладач стикається з такими проблемами: 1) на етапі сприйняття вихідного тексту – з осмисленням юридичного (комерційного) тексту мовою правової системи оригіналу в результаті вивчення як значення і смислу окремих одиниць тексту, так і всього тексту загалом; 2) на етапі породження тексту перекладу – переосмислення всього юридичного (комерційного) тексту з мови однієї правової системи мовою другої правової системи, що потребує складної роботи, яка передбачає сутнісне співвіднесення структур мови оригіналу з мовою перекладу з метою вибору оптимальних трансформаційних моделей, а також використання професійної перекладацької ерудиції, яка включає знання контексту мовного акту, проблеми комунікації, її учасників та інші екстралінгвістичні знання [4, с. 11]. Щоб якомога точніше висвітлити питання використання лексичних трансформацій при перекладі текстів офіційно-ділового стилю, розглянемо договір як приклад цього стилю. Договори є особливим видом документів. Їхня специфіка полягає в тому, що вони стосуються двох аспектів: юридичного (у ньому відображені норми господарчого права конкретної країни) і економічного (вони описують та регламентують характер економічної діяльності конкретної компанії чи особи). Мова договору передбачає вузько-спеціалізований характер лексичного складу, який охоплює широкий спектр галузей та напрямів. Перекладачі, які працюють у сфері економіко-правових відносин, стикаються із проблемою коректної передачі змісту документів під час перекладу з однієї мови іншою, через що виникає необхідність у перекладацьких трансформаціях, зокрема лексичних, оскільки мова права характеризується певним термінологічним наповненням [5, с. 1].

Договір – домовленість одної, двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Договори є правовими документами, де сторони визначаються із правами та обов'язками. Прагнення до максимальної точності формулювань у договорі зумовлює використання таких мовних засобів, як: уживання великої кількості термінів галузі права й економіки; використання канцеляризмів (*undersigned, listed above*), похідних прийменників (*in accordance with*), використання пасивного стану дієслова (*payment is made*), уживання дієслова *shall* під час описування зобов'язань сторін, наявність великої кількості архаїзмів (*hereby, hence-forth, aforesaid*), наявність латинізмів, використання різного роду скорочень, аббревіатур, складноскорочених слів, відсутність виразності, ускладнений синтаксис (як складносурядних, так і складнопідрядних речень) [5, с. 1].

Характерною рисою договору (особливо сфери бізнесу) є насиченість загальною та спеціальною термінологією: Наприклад: *contract* – договір, контракт, *(the) Seller(s)* – покупець (покупці), *(the) Buyer(s)* – продавець (продавці), *agreement* – угода, *cost* – вартість, ціна, *costs* – витрати, видатки, *value* – цінність, вартість, *price* – ціна, *total/ full value* – загальна ціна (вартість), *insurance value* – страхова вартість, *amount* – кількість, сума, *terms* – умови, строки, *on the terms* – на умовах, *terms and conditions* – умови договору (контракту), *provision(s)* – положення, умови (договору, контракту), *stipulate* – обумовлювати, ставити за умову, *premise* – передумова, вищевикладене, дане, вищевказане, *warranty* – гарантія, умова, застереження (у договорі, контракті чи угоді), *bill of lading* – коносамент, транспортна накладна, *invoice* – інвойс, рахунок-фактура, *clean on bill of lading* – чистий коносамент, *wharfage* – портові митні збори. *The Sellers have sold and the Buyers have bought on conditions f.o.b.* – Продавець продав, а Покупець придбав на умовах ФОб. *In full conformity with the technical characteristics and in complete scope of supply specified in Appendix No _* – у повній відповідності до технічних характеристик і в комплектації згідно з Додатком No _ . *The total value of the equipment, spare parts, tools, technical documentation and services in the volume of the present Contract amounts to _* – Загальна вартість обладнання, запасних частин, інструментів, технічної документації та послуг в обсязі цього (даного) договору (контракту) становить _ [6; 7; 8; 9].

У юридичному тексті взагалі та в договорі зокрема, наявна лексика високої абстрактності та загальнонаукового опису, а також велика кількість латинських слів та висловів [4, с. 30]. Наявність так званих «латинізмів» зумовлена впливом латинської мови на правову систему Англії в часи панування Римо-католицької церкви. Крім того, латина впродовж багатьох років була мовою освіти, культури, літератури. До найбільш поширених латинізмів можна віднести такі: *pro and con* – за і проти, *ergo* – отже, *via* – шляхом, *per se* – само собою, *folio verso* – на наступній сторінці, *inter alia* – серед іншого, зокрема [1; 6; 7; 8]. Поява юридичних термінів французького походження, як от *proposal, policy, alias, quash* тощо, була зумовлена завоюванням Англії норманами в 1066 р., після чого французька мова надовго посіла місце основної мови у правовій сфері Англії. Зазвичай ці терміни перекладаються за допомогою транслітерації, передаються засобами рідної мови або переносяться у текст перекладу в їхньому латинському або французькому написанні. Рідше трапляється транслітерація словосполучень або

виникнення слів на основі таких словосполучень: *ad valorem* – адвалорем – відповідно до вартості, до оголошеної ціни, *alma mater* – альма-матер, *de facto* – де-факто – фактично, дійсно, *de jure* – де-юре – юридично, номінально [6; 7; 9; 10].

Під час проведення аналізу договору звертаємо увагу на те, що він, як і будь-який інший юридичний документ, насичений загальномовними лексичними скороченнями та спеціальними термінологічними скороченнями: *etc. (et cetera)* – тощо, *i.e. (id est)* – тобто, *e.g. (exempli gratia)* – наприклад, *vs. (versus)* – проти, *ad hoc* – для цього, *AD (Anno Domini)* – нашої ери, від Різдва Христового; або «від цього числа», якщо йдеться про надпис на векселі, *IMF (International Monetary Fund)* – МВФ (Міжнародний валютний фонд). Як бачимо, для більшості скорочень існують словникові відповідники, їх переклад не становить жодних труднощів. Вони можуть перекладатися одним із таких способів: за допомогою еквівалентного українського скорочення: *BIC – Bank Identification Code* = БИК – Банківський ідентифікаційний код, транслітерації – *FOB (free on board, f.o.b.)* = ФОб – франко-борт – доставка та завантаження товару на судно коштом продавця, створення нового скорочення вже українською: *BOL – bill of lading* = ТН – товарна накладна [5, с. 2; 6; 7; 8; 9].

У правових документах часто вживається модальне дієслово *shall*, яке іноді ускладнює роботу перекладача, оскільки зазвичай воно не несе в собі значення майбутнього часу, а означає зобов'язання сторін. Перекладається це дієслово може по-різному, але завжди теперішнім часом: *The Buyer shall collect the Goods and pay the Seller for Goods the purchase price stipulated to the Seller* – Покупець повинен прийняти товари та сплатити за них купівельну ціну (за ціною купівлі). *The Seller shall deliver the Goods to the Buyer's carrier* – Продавець зобов'язується передати товари перевізнику Покупця [6, с. 27].

Серед лексичних прийомів, які використовуємо у процесі перекладу договорів, можна виділити такі лексичні трансформації, як: транскрибування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація), антонімічний переклад.

Транскрипція та транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці англійської мови шляхом відтворення її форми за допомогою фонетичних та графічних засобів української мови. Коли ми використовуємо транскрипцію, то відтворюємо звукову (фонетичну) форму іншомовного слова, а в разі транслітерації – його графічну форму. Оскільки фонетичні та графічні системи різних мов значно відрізняються одна від одної, то й передача форми слова оригіналу мовою перекладу завжди дещо умовна та приблизна. Наприклад: *outsourcing* – аутсорсинг, закупівля із зовнішніх джерел, зовнішні закупівлі, виконання завдання або частини завдання підрядником (підрядниками), а не штатними працівниками підприємства, *CIF (C.I.F.) – cost, insurance and freight (as included in price)* – СІФ, вартість, страхування і фрахт [11, с. 469–470]. Наприклад: *Upon completion the Vendor shall if required by the Purchaser and at the expense of the Purchaser send to the customers of the Vendor in connection with the Business a circular in a form approved by the Vendor's solisitors announcing the transfer of the goodwill and the Business to the Purchaser.* – Після завершення Продавець на прохання Покупця та його коштом надсилає покупцям Продавця у зв'язку з діловими операціями циркуляр за

встановленим зразком, схваленим соліситерами Продавця, з оголошенням про передачу умов ділової активності та ділових операцій Покупцю (договір купівлі-продажу).

Калькування – це спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем, чи слів (у разі стійких словосполучень) – їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу. Сутність калькування полягає у створенні нового слова або стійкого словосполучення в мові перекладу, яке копіює структуру вихідної лексичної одиниці, наприклад *discounting* – дисконтування (приведення вартості майбутніх платежів до значення на тепер) [12, с. 183]. Як приклад можемо навести такий уривок із договору купівлі-продажу: 4. Obligations of the parties – Обов'язки сторін. 4.1 The Consultant shall deliver the Deliverables to the Client. – Виконавець зобов'язується надавати послуги Замовнику. 4.2. The Client must promptly, following receipt of a written or oral request from the Consultant to do so, provide written feedback to the Consultant concerning the clarifying regulations that the Consultant's recommendations and conclusions are based on. – Замовник зобов'язується за письмовою або усною вимогою без додаткової оплати отримати від Виконавця інформацію про правові акти, на яких ґрунтуються рекомендації та висновки Виконавця. 4.3. The Consultant shall ensure that the Deliverables are delivered to the Client in accordance with the timetable set out in Part 3 of Schedule 1. – Виконавець повинен упевнитися в тому, що послуги надані Замовнику відповідно до календарного плану, передбаченого в ч. 3 Додатка 1. 4.4. The Consultant warrants to the Client that: the Deliverables will conform with the requirements of part 2 of Schedule 1; The Use of the Deliverables by the Client in accordance with this Contract will not: breach the provisions of any law, statute or regulation; infringe any third party's Intellectual Property Rights; or give rise to any cause of action against the Consultant. – Виконавець гарантує, що: послуги надані відповідно до вимог, передбачених у ч. 2 Додатка 1; використання послуг замовником не порушує закони та нормативно-правові акти, не порушує права інтелектуальної власності жодної третьої сторони, не призводить до дій проти Виконавця.

Даний пункт договору було перекладено методом калькування, оскільки структура речення лишилася незмінною. Однак водночас було використано прийом опущення, оскільки у словосполученні *the provisions of any law, statute or regulation* слова *law* та *statute* синонімічні, але перекладаються українською однаково – «закони» [6; 10].

Конкретизація – заміна слова або словосполучення в мові оригіналу з більш широким предметно-логічним значенням словом або словосполученням мови перекладу з вузьким значенням [13; с. 147]. Наприклад: *The Agreement is made on February 11, 2022 between ...* – Ця угода укладена 11 лютого 2022 р. між ... Хотілося б звернути увагу на дієслово *made*. Це форма минулого часу дієслова *make*, яке має дуже широке значення й українською перекладається за допомогою конкретизації – робити, конструювати, створювати, виготовляти, у цьому конкретному разі ми перекладаємо його як «укладати». Крім того, у цьому разі ми використовуємо також і дослівний переклад, оскільки в мові оригіналу і в мові перекладу наявні паралельні синтаксичні структури.

Модуляція, або смисловий розвиток, – це заміна слова або словосполучення в мові оригіналу одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться зі значення вихідної одиниці.

Наприклад: *The Borrower may, without a penalty, repay the Loan together with all accrued interest, costs, expenses and other sums due and payable under this Agreement in whole at any time on giving to the Lender not less than three Business Days' notice in writing of such prepayment.* – Кредитор може, без накладання штрафних санкцій, погасити Кредит разом з усіма нарахованими відсотками, витратами, видатками й іншими сумами, належними до виплати відповідно до чинного Договору, повністю, у будь який час, направивши Кредитору письмове сповіщення (повідомлення) про таке дострокове погашення не менше ніж за три робочі дні. Крім модуляції, ми також використовуємо прийом генералізації: *Business Day* – робочий день, розрахунковий день, означає день, відмінний від суботи чи неділі, у який банки працюють. Також як приклад модуляції можна навести таке: *The Seller declares that the goods during a period of 18 months from the date of collection by the Buyer's carrier will remain fit for the purposes for which the Goods would ordinarily be used or during this period will retain specified qualities (hereinafter referred to as the "Warranty Period").* – Продавець гарантує, що товари будуть лишатися придатними для використання у відповідних цілях упродовж 18 місяців від дня їх відвантаження перевізнику Покупця або впродовж цього часу будуть зберігатися обумовлені якості (далі «Гарантійний строк») [8, с. 34].

Висновки. Переклад договорів – це текст офіційного характеру, об'єктивований у вигляді письмового документа, укладеного між особою або фірмою певної області, які орієнтуються на визначене коло адресатів. Особливостями мови договорів є офіційно-ділові документи які існують, як правило, в письмовій регламентованій формі і регулюють правові та ділові відносини фізичних і юридичних осіб. Мова таких документів має свою специфіку, пов'язану з його приналежністю до однієї з підсистем мови, званих функціональними стилями, які пов'язані з тими чи іншими сферами діяльності людини і відрізняються від загальнонаціональної норми і один від одного своєрідністю використовуваної лексики, будовою синтаксичних конструкцій, а також оціночними і експресивними властивостями мовних засобів.

На основі аналізу офіційної документації визначаємо, що до основних проблем перекладу договорів відносимо використання лексичних трансформацій, також найбільш часте використання прийомів, таких як калькування, описовий переклад, пасивні конструкції і рідше транслітерація. Поряд із зазначеними прийомами досить часто використовується прийом антонімічного перекладу. Генералізація, навпаки, використовується рідко, оскільки документи вимагають гранично точного перекладу.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки: 1) при перекладі договорів контрактів і угод з англійської або на англійську мову існує чітка умова передачі сенсу джерела. Вільний переклад тут не підійде. 2) необхідно знати специфіку особливих словосполучень і стійкої термінології перекладу договору. Неправильно перекладене слово може привести до судових позовів або незрозуміння партнерів. 3) переклад договорів повинен виконуватися на найвищому рівні, з виваженим вживанням кожного слова і словосполучення.

Труднощі, пов'язані з досягненням денотативної еквівалентності при перекладі комерційних договорів, пов'язані з перекладом термінів і термінологізованих слів і словос-

получень, скорочень. Основні перекладацькі прийоми, які дозволяють вирішити проблеми денотативної еквівалентності – транслітерація, калькування, описовий переклад. Переклад договорів неможливо здійснити не використовуючи лексичні трансформації, зокрема конкретизації, генералізації, модуляції, експлікації, адаптації, компенсації, ампліфікації.

Для адекватного і точного перекладу комерційних договорів з англійської мови на українську мову необхідно в першу чергу дотримуватися функціональної еквівалентності. Проте, не можна говорити навіть про досягнення абсолютної функціональної еквівалентності текстів оригіналу і перекладу в зв'язку з унікальністю правової системи кожної країни.

Література:

1. Беляев М.А., Попова Е.В., Серова И.А. Грамматические и синтаксические аспекты перевода статей газетной публицистики: Уч. пособие. СПб.: Издво СПбГУ ЭФ, 2010. С. 19–20.
2. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2003. 449 с.
3. Карабан В.І. Теорія і практика перекладу української мови на англійську мову: Посібник довідник: Навчальний посібник зі спец. «Переклад» / В.І. Карабан, Д. Мейс. Вінниця: Нова книга, 2003. С. 159–165.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). М.: Высшая школа, 1990. С. 158–161.
5. Виноградов В.С. Введение в переводоведение. М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
6. Воробіова, І.А. English in practice. Business economic course. Ділова англійська мова. Бізнес-курс з економіки : навч. посіб. для студ. Вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України, Рівнен. ін-т слов'язознавства, Київ.славістич. ун-ту. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 396 с.
7. Галушко, В.П. Діловий протокол та ведення переговорів : навч. посіб. 1-е вид. Вінниця : Нова кн., 2002. 222 с.
8. Гринько О.В. Англійська ділова мова. Практикум: International Business: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2003. 216с.
9. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2005. 224 с.
10. Дорда, С.В. English for Business Communication. Англійська мова для ділового спілкування : навч. посіб. Суми : Унів. кн., 2011. 151 с.
11. Бирик С. Ділові документи та правові папери: Листи, протоколи, заяви, договори угоди. Х.: Фолио, 2005. 491 с.
12. Андріанов С.М. Англо-український юридичний словник: Близько 75000 термінів. К.: Арії, 2007. 552 с.
13. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. 2-ге вид., доп. К.: ВЦ «Академія», 2009. 376 с.

Slyvka L. The peculiarities of the usage of lexical transformations in the translation of official business documentation from English into Ukrainian (based on contracts)

Summary. The article is devoted to the peculiarities of the usage of lexical transformations in the translation

of official business documentation from English into Ukrainian (on the basis of contracts). An adequate translation of a text of official business style is impossible without the usage of translation transformations. Lexical transformations, in particular, are no less important when translating texts of formal business style. The phenomenon of the use of lexical transformations in the above-mentioned translation has been quite studied, however, there are still points that need to be clarified. Each issue of an agreement, trade agreement, contract must be based on a legal basis and must be carried out in accordance with the rules of formal business style. Translation of agreements, contracts and other types of formal business documents is a very important task, because all business decisions between foreign partners are confirmed by the relevant documents, the written form of which guarantees interaction in the relevant business area, taking into account the interests of the partners.

To clarify the issue of the usage of lexical transformations in the translation of official-business style texts as accurately as possible, let's consider the contract as an example of this style. Contracts are a special kind of documents. Their specificity lies in the fact that they relate to two aspects: legal (it reflects the norms of business law of a particular country) and economic (they describe and regulate the nature of the economic activity of a particular company or person). The language of a contract implies a highly specialized lexical composition that covers a wide range of industries and areas. Translators working in the field of economic and legal relations face the problem of correct conveying the content of documents when translating from one language into another, which needs translation transformations, in particular lexical ones, since the language of law is characterized by a certain terminological content and specific writing.

A characteristic feature of a contract (especially in the business sphere) is its richness in general and special terminology, vocabulary of high abstractness and general scientific description, as well as a large number of Latin words and expressions, common lexical abbreviations and special terminological abbreviations.

When translating contracts, we can distinguish the following lexical transformations: transcription, transliteration, calque, lexical and semantic substitutions (specification, generalization, modulation, explication, adaptation, compensation and amplification).

It is determined that the greatest difficulties associated with achieving denotative equivalence in the translation of contracts (especially commercial) are related to the translation of terms and terminology, phrases and abbreviations. The main translation transformations (we are talking about lexical transformations, in particular) that allow solving the problems of denotative equivalence are transliteration, calque, and descriptive translation. It is impossible to translate contracts without using lexical transformations, including specification, generalization, modulation, explication, adaptation, compensation, and amplification.

Key words: lexical transformations, translation, contract, document, transcription, transliteration, calque, lexical and semantic substitutions.